

statutarno pravo, predno bo mogoče izdati vse statute. Avstrijska pravna zgodovina še docela molči o izredno zanimivem, deloma domačem, deloma romanskem (italijanskem) pravu celega avstrijskega Primorja in Dalmacije.

Mladim našim pravnikom se nudi tu obširno torišče in bogata žetev znanstvenega delovanja! Naj bi se ga poprijeli! P.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1913.

— (Kronika društva „Pravnik“.) Seja III. dne 19. maja. Poverjenik dr. Egon Staré iz Trsta poroča pismeno, da se namerava v Trstu ustanoviti pravniško društvo; Trst ima 250 slovenskih, hrvaških in srbskih pravnikov, ki nimajo prav nikake strokovne organizacije. Tržaški pravniki so pripravljeno organizirati se v okvirju društva „Pravnik“ kot društvena podružnica z več ali manj samostojnim delokrogom; društveno glasilo bi ostalo skupno. To poročilo se vzame z odobravanjem naznanje in odbor naroči tajniku, da stopi s poverjenikom dr. Staretom v dogovor radi ureditve zadeve, osobito premembe pravil, ustanovitve delokroga podružnice itd. Ustanovitev podružnic bi bila eventualno tudi drugod podpirati. (Gorica, Celje i. t. d.). Prečitati se pismeni poročili celjskega poverjenika dr. Hrašovca in goriškega poverjenika dr. Žerjava. Odbor naroči tajniku, da se ostale poverjenike pozove, da čim preje izjavijo, so li sploh pripravljeno prevzeti posel poverjenikov. — Seja IV. dne 28. maja. Predsednik poroča o dopisih c. kr. sod. svetnika Regallyja in c. kr. taj. svetnika dr. Polca, ki se tičeta prevodov občnega državljskega zakona oz. trgovskega zakona. Svetnik Regally je vposlal rokopis (tekst zakona); sklene se po daljši debati, da se bo rokopis po celokupnem odboru, ki bo v to svrhu imel seje vsak torek in vsak petek, redigiral in da dobi v to svrhu vsak odbornik po en prepis prevoda; predsednik določi v naprej za vsako sejo lektorja in perovodjo. Ponudba dr. Polca, da priredi trgovski zakon se sprejme z odobravanjem na znanje; vroči se mu Škofičev prevod ter preskrbi za knjigo založnika. Predsednik poroča, da je za dr. Volčičev spomenik nabranih čez 800 K; radi izdelave in umetniške osnove spomenika stopi tajnik v dogovor s slikarjem Vavpotičem; delo se pospeši, da bo na jesen gotovo mogoče postaviti spomenik. — Od drugega junija naprej vrše se vsak torek in vsak petek odborove seje, katerim edini predmet je končna redakcija Regallyjevega prevoda občnega državljskega zakona. Silno zamudno in težavno delo gre razmeroma hitro izpod rok; do 15. junija utegne biti poleg razglasnega patenta predelanih 100 §§ obč. drž. zakonika. Sporna vprašanja se sprejemajo v poseben (jezikovni) zapisnik, ki se svoječasno predloži lingvistu v svrhu izjave.

— (Osebnosti vesti). Imenovani so: za višj. dež. sod. svetnika prvi državni pravnik dr. Emanuel Bayer v Celju za Gradec; za dež.

sod. svetnika okrajni sodnik Karel Zotmann v Ljubljani na mestu; za dež. sod. svetnika in sod. predstojnika okrajni sodnik in sodni predstojnik Franc Friedl v Rožeku na mestu; za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika sodnik Franc Pernuš v Kranju za Vrhniko; za sodnika avskultant Stanislaj Jenčič v Gradcu za Lož; za avskultante okrožja viš. dež. sodišča v Trstu pravni praktikantje: dr. Gašper Stojković, Valentin Eržen, Fran Ferlan in Stanko Rodić; za prvega državnega pravdnika državni pravdnik dr. Friderik Bračić v Celju na mestu; za državnega pravdnika namestnika sodnik dr. Karel Weingerl v Ptuj za Celje. Premeščena sta sodnika: Anton Lajovic iz Brda v Kranj, Anton Avsec iz Loža na Brdo. — Odvetnik Fran Kobler se je preselil iz Ljubljane v Radovljico. — Dr. Leonid Pitamic, c. kr. okrajni komisar v Postojni je pozvan v predsedstvo ministrskega sveta na Dunaju.

— (Društvo odvetnika u kraljevini Hrvatskoj). 4. maja t. l. je zborovalo v Zagrebu 50 hrvatskih odvetnikov pod predsedstvom dr. Roberta Siebenscheina, ki se je v svojem nagovoru spominjal prvega splošnega sestanka hrvatskih odvetnikov l. 1888, kateremu je sledil drug sestanek l. 1894, ne da bi bil ni eden ni drugi izvedel trajne in trdne organizacije hrvatskega odvetništva. Tajnik pripravljalnega odbora dr. Vlastimir Vimpolšek je na to predložil pravila bodočega strokovno-stanovskega društva, katero se je krstilo z zgoraj navedenim imenom. Koštatovalo se je na skupščini z obžalovanjem, da se osješki klub odvetnikov noče priklopiti splošni organizaciji; sprejeli sta se nadalje dve resoluciji ena naperjena proti zakonitnemu pisaštvu (nadripisarstvo), druga v prilog avtonomije odvetništva z zahtevkom, da se „stallum agendi“ podeljuje samo onim, ki imajo vse zakonite kvalifikacije. — Z banketom v „gradjanski streljani“ se je ta skupščina završila.

— (II. avstrijski kongres za otroško varstvo) se vrši v času od 4. do 6. septembra t. l. v Solnogradu in sicer v bistvu po vzgledu prvega takega kongresa leta 1907 na Dunaju. Junija meseca se razpošlje kongresni spis, ki bo pripravljajal zborovanja ter obdeloval predvsem napredek mladinske oskrbi od prvega kongresa ter zakonite določbe in tozadevne predloge o otroškem delu. — Članarina 10 K, udeležnina 4 K, pripravljajalni komite Dunaj I. Biberstrasse 2.

— (Mednarodni kongres za otroško varstvo) se vrši v času od 23. do 26. t. l. v Bruslju. Obravnavam so določeni naslednji predmeti: pristojnost mladinskih sodišč; ureditev zaščitnega nadzorstva; ravnanje z nenormalnimi otroki; varuštvo po poklicu pri nezakonskih otrokih; ustanovitev mednarodnega otroško-varuškega urada; zdravstvo pri otrokih.

— (Moratorij na Balkanu).¹⁾ Slednjič je sila razmer prisilila tudi Srbijo, da je sprejela za določitev končnega termina od nje ob izbruhu vojne proglašenege moratorija isto pravno formulo, katero je v svojem razglasu od vsega početka rabila Črna gora. Kakor je našim čitateljem znano, se je Bolgarija

¹⁾ Glej članka v lanski novembrski in letošnji januarski številki.

že pred meseci odločila za črnogosko formulo, med tem ko je Srbija mislila izhajati še s podaljšanim fiksnim trimesečnim terminom; s kraljevim ukazom z dne 25. aprila ima sedaj tudi v Srbiji nastopiti konec moratorija 45. dan po demobilizaciji. Konec moratorijev na Balkanu bo torej in sicer v Črni gori šest mesecev po sklepu miru, v Bolgariji in Srbiji pa 45. dan po demobilizaciji.

— (Stradajoči in prezaposleni sodnik). To je najnovejši socialni pojav, pa ne morda — in to je treba pravici na ljubo poudarjati — zgolj avstrijski, marveč naravnost splošno kontinentalni pojav, ki se že dolgo pripravlja in ki svojega obstoja ni še le pokazal s tem, da je aktiven votant dunajskega sodišča prosjačil s polnim imenom pri odvetniku, da je ugleden nemški sodnik v „Deutsche Richterzeitung“ z vso resnostjo primerjal dohodke zidarja z dohodki sodnika, seveda slednjemu v škodo, da se francoski pravosodni minister zamán trudi oddati izpraznjena mesta — recimo po naše — sodnih praktikantov z nikomur imponujočimi praznimi obljubami in da prinaša „la magistratura“, tednik italijanske zveze sodnikov stalno rubriko, ki govori o „mizeriji“ sodnikov. Da na pr. tudi na Ruskem razmere niso boljše, dokazuje dr. Worelov članek o organizaciji ruskih sodišč. (Glej dnevne vesti v št. 1. letošnjega Pravnika).

Ta splošni pojav je že pred leti povzročil, da so se sodniki jeli v stanovskih društvih organizirati; zveze sodnikov obstajajo danes v vseh kulturnih državah. V Avstriji imamo zvezo avstrijskih sodnikov, nadalje klub čeških sodnikov in pa gališko deželno zvezo sodnikov. V prvonavedenem društvu so tudi slovenski, hrvaški in srbski sodniki, ki so svoječasnó z velikimi nadami in skoro polnoštevilno pristopili zvezi odnosno v jugoslovanskem ozemlju delujočim sekcijam. Navdušenje za zvezo se je pa med tem splošno zelo ohladilo; zveza kljub več kakor petletnemu obstoju ni mogla izkazati niti najmanjšega uspeha. Dvorni svetnik Elsner je vsled znanega konflikta s pravosodnim ministrom moral odstopiti in je zvezni izredni občni zbor dne 9. marca t. l. na njegovo mesto volil dvornega svetnika pri najvišjem sodišču H r u z o. Vprašanje bodočnosti je, če in kaj da je zveza s tem pridobila. Splošno pa prevladuje med sodniki vtis, da merodajni krogi rešitve sodniškega vprašanja ne smatrajo za nujno in da osobito od sodnikov zaželjene radikalne operacije še dolgo ni pričakovati. Zboljšanja razmer, združenega z uveljavljenjem službenene pragmatike, postanejo neodvisni in nepremestljivi sodniki deležni istočasno z drugimi (odvisnimi in premestljivimi) uradniki; sicer pa službena pragmatika za takozvane konceptne uradnike itak ne prinaša skoro nobenega napredka. Problem stradajočega in prezaposlenega sodnika ostaja prej ko slej odprt — zakaj, ni jasno, ker so bistvena zboljšanja razmer v obeh pogledih (zvišanje plač, primerina razbremenitev) izvedljiva brez posebnih denarnih žrtev države.

Če je zveza avstrijskih sodnikov prinesla razočaranje sodnikom sploh, prinesla jih je slovanskim sodnikom na jugu najbolj. „Zveza“ ima po svojem pretežnem sestavu in tudi po močeh, delujočih v njej, v svojem bistvu sicer ne toliko nemške, toda izrazito dunajsko-velikomestne tendence, katerim so križi in težave pod socialno najneugodnejšimi razmerami živečih sodnikov na našem jugu seveda povsem tuje; da zveza nima smisla za narodne težnje

jugoslovanskih sodnikov, ji seveda z ozirom na navedeno nihče ne šteje v zlo.

Ravno za to pa čutijo potrebo močne in vplivne organizacije jugoslovanski sodniki najobčutnejše. Glasovi po posebni organizaciji prihajali so najprej iz iz Dalmacije in Primorja; vsaj v določni konkretni obliki. Kakor čujemo, so zadevni neobvezni dogovori dospeli že tako daleč, da je še tekom letošnjega poletja pričakovati pripravljalnega zborovanja jugoslovanskih sodnikov. Prihodnjo zvezo jugoslovanskih sodnikov spremljajo naše najiskrenejše simpatije! Naj se ji posreči v skupnem delu s svojimi posestramimi, z zvezo avstrijskih, čeških in poljskih sodnikov priboriti sodniškemu stanu vsestransko ugleden položaj v državi!

— (Člen 340. francoskega code civil) „Journal officiel de la Republique Française“ razglša v svoji številki z dne 17. listopada 1912 zakon z dne 16. listopada 1912, s katerim se razveljavlja znano pravno pravilo: la recherche de la paternité est interdite.

S tem je izbrisan madež, ki je pred kulturnim svetom kazil francosko zakonodajo, prepovedujoč poizvedovanje po očetu nezakonskega otroka in ki je sloveči Code civil v očeh tujcev po nepotrebnem diskreditiral. Člen 340. je bil po daljšem razpravljanju v komisiji obeh zbornic (od l. 1905) odpravljen in nadomeščen z novimi predpisi, ki dopuščajo poizvedovanje po nezakonskem očetu in njegovo primoranje k alimentaciji otroka.

Provenienca člena 340. c. c. se pripisuje osebemu vplivu Napoleona samega, bodisi da je že bil njegov povod narodnogospodarski („družba ničesar ne pridobi z legitimnostjo nezakonskih otrok“) ali militarističen, da bi njegova armada, sestojeca iz svobodnih mož, ne bila s paternitetnimi obveznostmi prehudo prizadeta.

Skušnje, pridobljene po več nego stoletni (od l. 1803) veljavi te prepovedi niso nikakor izpolnile nad, da se s tem povzpne javna nrvnost in da se zmanjša število nezakonskih porodov, če se žene ne bodo mogle zanašati na preskrbovanje izven zakona rojenih otrok. Dočim je pred kodificiranjem čl. 340. pripadal v Franciji na 47 zakonskih otrok 1 nezakonski, je zrastle relativno število poslednjih v prvem desetletju (1805 do 1814) tako, da je pripadal 1 nezakonski otrok že na 16 zakonskih in se je to razmerje v daljših desetletjih stopnjema tako poslabšalo, da je prišel v l. 1902—1910 1 nezak. porod že na 10·3 zakonskih porodov. Seveda kažejo zagovorniki člena 340. na to, da v deželah, ki dopuščajo paternitetno tožbo, sorazmerje ni ugodnejše, ker pride n. pr. 1 nezakonski porod na Danskem na 8 zakonskih, v Avstriji na 7·2 in v Nemčiji na 10·1, kar se pa da preje s tem razložiti, da je v Franciji število legitimnih otrok, rojenih v zakonu vsled posledic znanega sistema „dveh otrok“, splošno relativno nizko. Poleg teh statističnih razmotrivanj, so bili tudi drugi vzroki, ki so silili k odpravi člena 340. kakor: prizadevanje za emancipacijo žen in zboljšanje njihovega pravnega položaja, napredek humanitete, narastek prostitucije, odpravitev ploda in umori nezakonskih otrok, ki so jih izvršile matere, navezane na lastno silo in lastna sredstva pri njihovem vzdrževanju in podobno.

Vsebinska predpisov, ki nadomestujejo odpravljeni člen 340. je ob kratkem sledeča: Paternitetno tožbo je možno vložiti zoper nezakonskega očeta v 5

slučajih: pri odpeljanju ali posiljenju, pri zvičajnem zapeljanju, pri zlorabi avtoritete ali pri obljubi zakona (če je bila dana pismeno!), pri konkubinatu v času spočetja otroka, kakor tudi takrat, če je mož dal sredstva za prehranitev in vzgojo otroka, nosečega njegovo ime.

Paternitetna tožba se pa ne dopusti, če je mati v dobi spočetja občevala tudi z drugim moškim,¹⁾ ali če je bila vsled svojega slabega obnašanja javno znana, ali če je bil konečno namišljeni nezakonski oče fizično nesposoben za oploditev.

Tožiti more le otrok sam; kar se pa tiče zastopstva, ima isto nezakonska mati za dobo njegove nesposobnosti za pravna dejanja in še-le tedaj, če bi mati sama postala nesposobna za pravna dejanja, če bi bila neizvestna, ali če bi umrla — varuh; ako se pa ni tožilo v času otrokove mladoletnosti, more ta ob polnoletnosti sam tožiti. Dasiravno tožbe na priznanje stanu (status) v splošnem ne zastarajo, je ustanovljena za paternitetno tožbo izjema v tem zmislu, da zastara v dveh letih od rojstva otroka in začne teči doba zastaranja pozneje (kakor od rojstva), kadar živijo roditelji v konkubinatu ali kadar toženec dobrovoljno alimentuje; doba zastaranja teče v takih primerih od trenutka ko prestane skupno žvljenje roditeljev ali alimentacija. Nezakonski otrok, ki je dosegel polnoletnost, more samo do preteka enega leta tožbo vložiti, če se to ni zgodilo pred doseženo polnoletnostjo.

Da se zabrani pohujšanje je prepovedano objavljati v novinah poročila o paternitetnih sporih.

Civilni sodnik, obravnavajoč paternitetni spor, je upravičen naložiti osebam, ki se tega spora poslužujejo za izsiljevanje od nezakonskega očeta, kazen ječe od 1—5 let, ali globo od 50—3000 frankov, s čimer more biti združena prepoved bivanja v mestu od 5—10 let. Ta kumalacija civilne in kazenske jurisdikcije v rokah taistega sodnika je povzročila mnogo ugovorov pri nasprotnikih zakona, končno pa je dobil predlog komisije odobritev večine, za kar se je v seji senata osobito justični minister potrudil češ, da bi moral nezak. oče ali njegova nedolžna rodbina po nepotrebnem pretrpeti muke dvojnega procesa — civilnega in kazenskega. Iz povedanega je razvidno, da prispevajo novi predpisi mnogo k zboljšanju gmotnega stanja nezak. otrok, mnogi pridržki in mnoge kautele v prosepah nezak. očeta se pa razlagajo iz skrbi zakonodajalca, da bi prehod od dosedanega nezak. očetom tako ugodnega stališča k novim ostrejšim podpisom ne bil prehiter.

Po Cermanu (Právník 1913/IV.)

¹⁾ exceptio plurium concumbentium.

„Slovenski Právník“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Právníka“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26 oz. 22.